

Απόφαση της 95^{ης} Γ.Σ.

για το Δημόσιο Σχολείο απέναντι στο Δημογραφικό πρόβλημα

Στις 25-2-2026, το Δ.Σ. της Δ.Ο.Ε. πραγματοποίησε στην Κοζάνη, έδρα της Περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας, μιας περιοχής που βιώνει πιο έντονα και πιο βίαια από κάθε άλλη περιοχή της χώρας το δημογραφικό πρόβλημα, επιστημονική ημερίδα με θέμα: «Δημογραφικό πρόβλημα: Κοινωνικές και εκπαιδευτικές παράμετροι. Κριτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικές διεκδικήσεις». Η εκδήλωση αυτή ανέδειξε, μέσα από τις επιστημονικές εισηγήσεις – τοποθετήσεις που αναπτύχθηκαν, το οξύτατο αυτό ζήτημα που αφορά στο αν θα συνεχίσει να υπάρχει η χώρα μας, αν τα σχολεία μας θα έχουν μαθητές και μαθήτριες ή πρόκειται να σβήσουν.

Το δημογραφικό ζήτημα δεν προέκυψε ως κεραυνός εν αιθρία. Είναι το οδυνηρό αποτέλεσμα πολιτικών αδιαφορίας απέναντι στα οξυμένα προβλήματα, κυρίως οικονομικά και κοινωνικής μέριμνας, των πολιτών αλλά και ανικανότητας ορθής ανάγνωσης των μηνυμάτων που εκπέμπονταν, τις τελευταίες δεκαετίες.

Όπως τονίστηκε από τον καθηγητή κ. Κοτζαμάνη σε μια από τις εισηγήσεις της επιστημονικής ημερίδας, «Η χώρα μας δημογραφικά έχει αλλάξει τα τελευταία 70 χρόνια... είναι από τις χώρες που έχει ένα από τα μεγαλύτερα χάσματα ανάμεσα στον αριθμό των παιδιών που επιθυμούμε και στον αριθμό των παιδιών που κάνουμε... Στη χώρα μας τα νέα ζευγάρια, αυτοί που γεννήθηκαν το '80 οι 45ρηδες σήμερα με τα στοιχεία που έχουμε σχεδόν 1 στους 4 (το 24%) δεν έχει κάνει παιδιά, έχουμε από τα υψηλότερα ποσοστά ατεκνίας... Ο πληθυσμός της χώρας μας θα μειωθεί σε μια γενιά, δηλαδή το 2060 από 2 έως 2,5 εκατομμύρια...».

Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2023 οι γεννήσεις ήταν 71.455 ενώ ακριβώς πριν μια δεκαετία ήταν 94.134. Τα περσινά στοιχεία της αναλογίας γεννήσεων-θανάτων στην Ελλάδα είναι συγκλονιστικά με περίπου 68.000 γεννήσεις και περίπου 125.000 θανάτους.

Τα παραπάνω θα έπρεπε να έχουν σημάνει εδώ και πολλά χρόνια συναγερμό στα κυβερνητικά επιτελεία. Όμως, διαχρονικά, οι ασκούμενες πολιτικές φανερώνουν πλήρη έλλειψη κατανόησης των βαθύτερων αιτιών του προβλήματος. Η σημερινή κυβέρνηση εφαρμόζει

ευκαιριακή επιδοματική πολιτική και δεν προχωράει στη λήψη ουσιαστικών μέτρων και την υιοθέτηση μακροπρόθεσμων πολιτικών που θα στηρίζουν έμπρακτα τις οικογένειες και την προσπάθεια αύξησης των γεννήσεων.

Ακόμη χειρότερα, το Υπουργείο Παιδείας, δεν διστάζει να στοχοποιήσει τις νεοδιόριστες μητέρες εκπαιδευτικούς για τα κενά που παρουσιάστηκαν στην έναρξη της σχολικής χρονιάς!!! Αναδεικνύει ως μείζον θέμα τις άδειες μητρότητας και ανατροφής προσπαθώντας να πείσει την κοινωνία ότι αυτές δημιουργούν το πρόβλημα των κενών στα σχολεία και όχι η πολιτική «εξοικονόμησης» πόρων που εφαρμόζει. Η σημερινή αλλά και οι προηγούμενες κυβερνήσεις αντιμετωπίζουν τις αναπληρώτριες ως εργαζόμενες β κατηγορίας, που δεν δικαιούνται ούτε καν 9μηνη άδεια ανατροφής και επαπειλούμενης εγκυμοσύνης. Πώς μετά να κάνουν οικογένεια και να φτιάξουν τη ζωή τους;

Η κυβέρνηση οφείλει από τη μια να δημιουργήσει το θεσμικό περιβάλλον που θα ανακόψει τη λαίλαπα της υπογεννητικότητας και από την άλλη να «αξιοποιήσει» τα δυσμενή δεδομένα με τρόπο που θα ενισχύει και θα αναβαθμίζει το δημόσιο σχολείο.

Δυστυχώς, κυβέρνηση και Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. έχουν θέσει ως στόχο τη μείωση των προσλήψεων των εκπαιδευτικών. Ειδικά τις δύο τελευταίες σχολικές χρονιές ήρθαμε αντιμέτωποι με σοβαρές απόπειρες να εκτεταμένων συγχωνεύσεων, με τις παιδαγωγικά απαράδεκτες οδηγίες για τη λειτουργία του Ολοήμερου, με περικοπές στην παράλληλη στήριξη και την αλλαγή της φύσης των τμημάτων ένταξης, με τον νόμο του περασμένου καλοκαιριού.

Δεν είναι τυχαίο ότι μετά από αρκετά χρόνια είδαμε ξανά να βγαίνουν στο προσκήνιο και στον δημόσιο διάλογο από διάφορα μέσα ενημέρωσης αλλά και από το ίδιο το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. στοιχεία και μελέτες, κυρίως του Ο.Ο.Σ.Α., που αναφέρονται στην πολύ χαμηλή αναλογία μαθητών και εκπαιδευτικών στην Ελλάδα. Στοιχεία και έρευνες που λειτουργούν εντελώς παραπλανητικά, διότι παραβλέπουν βασικά αντικειμενικά χαρακτηριστικά του εδάφους και της γεωμορφολογίας της Ελλάδας, με την εξαιρετικά σημαντική νησιωτικότητα και ορεινότητα σε αντιδιαστολή με όλες τις άλλες χώρες με τις οποίες συγκρίνονται.

Ακόμα και σήμερα και παρά τη σημαντική μείωση του πληθυσμού σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές και την υπερσυγκέντρωση πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα υπάρχουν σχολικές μονάδες σ' αυτές τις περιοχές με μικρό ή πολύ μικρό αριθμό μαθητών- και σωστά υπάρχουν. Την ίδια στιγμή στα αστικά κέντρα υπάρχουν κυρίως υπερμεγέθη τμήματα των 25 μαθητών.

Το σχέδιο που έχουμε μπροστά μας είναι η «εξοικονόμηση» στην εκπαίδευση μέσω της μείωσης των εκπαιδευτικών, του κλεισίματος σχολείων και της αύξησης των μαθητών ανά τμήμα.

Τα τελευταία χρόνια επιχειρήθηκε η κατάργηση πλήθους τμημάτων, που ευτυχώς σε πάμπολλες περιπτώσεις απετράπη έπειτα από τις μαζικές κινητοποιήσεις των εκπαιδευτικών και των γονέων. Πραγματοποιήθηκαν μετακινήσεις μαθητών σε άλλες σχολικές μονάδες, για να μη γίνει διαχωρισμός τμημάτων, παρακάμφθηκαν σε εκατοντάδες περιπτώσεις οι γνωματεύσεις των ΚΕΔΑΣΥ και το νομοθετικό πλαίσιο που ορίζει την υποχρεωτική μείωση του αριθμού μαθητών ανά τάξη σε περίπτωση που υπάρχουν διαγνώσεις, στοιβάχθηκαν μέχρι 25 μαθητές σε ακατάλληλες αίθουσες, που δεν πληρούνται ούτε τα βασικά κριτήρια του ελάχιστου αριθμού μαθητών/τ.μ., που με βάση τον κανονισμό πυροπροστασίας του 1988 είναι 2τ.μ. ανά μαθητή.

Η κυβέρνηση εμπαίζει εκπαιδευτικούς και γονείς όταν εξαγγέλλει διορισμούς εκπαιδευτικών, ενώ την ίδια ώρα και με τέτοιες μεθόδους, επί της ουσίας ,μειώνει θέσεις εργασίας.

Τα σχολεία μας πρέπει να κρατηθούν όρθια. Το κλείσιμο σχολείων, νοσοκομείων και άλλων δημόσιων υποδομών είναι παράγοντας που ενισχύει τη δημογραφική κατάρρευση. Ειδικά τα σχολεία των πιο ευάλωτων περιοχών πρέπει να αντιμετωπιστούν με θετική διάκριση και φροντίδα σε πλαίσιο πέρα από το γενικό.

Το αίτημα της μείωσης του αριθμού των μαθητών ανά τμήμα, για την ακρίβεια το αίτημα για 1:15 στο Νηπιαγωγείο και 1:20 στο Δημοτικό Σχολείο, αποτελεί τη σύγχρονη και παιδαγωγικά ορθή απάντηση συνολικά για την εκπαίδευση και έμμεσα απαντάει και στο θέμα της μείωσης του μαθητικού πληθυσμού.

Είναι αδύνατο για τον/την εκπαιδευτικό να ασκήσει απρόσκοπτα το παιδαγωγικό έργο σε πολυπληθή τμήματα, μέσα στα οποία μάλιστα φοιτούν παιδιά με ειδικές μαθησιακές ή άλλες ανάγκες.

Είναι δικαίωμα κάθε μαθητή/τριας να έχει τη μόρφωση και το εκπαιδευτικό πλαίσιο που δικαιούται. Το πόσο τραγική έχει γίνει η κατάσταση και πόσες εξόφθαλμες παραβιάσεις των μορφωτικών δικαιωμάτων των μαθητών συμβαίνουν το αποδεικνύει μέχρι και «ο Συνήγορος του Πολίτη», που εγκალεί την πολιτική ηγεσία του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α. με περσινή έκθεσή του.

Συγκεκριμένα αναφέρει ότι:

«Αφετηριακή εξάλλου εκτίμηση του Συνηγόρου αποτελεί ότι γενικότερα, ανεξάρτητα από το νομικό έρεισμα της αντίστοιχης απόφασης, η δημιουργία καθ' εαυτή τμημάτων με μεγάλο αριθμό

μαθητών/τριών λειτουργεί επιβαρυντικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Πολύ περισσότερο, επομένως, το έργο του/της εκπαιδευτικού και η παιδαγωγικά επιδιωκόμενη αλληλεπίδραση/κοινωνικοποίηση των παιδιών δυσχεραίνει σε περιπτώσεις αυξημένου αριθμού παιδιών με μαθησιακές ή άλλες δυσκολίες, που χρήζουν εξατομικευμένων χειρισμών και κατάλληλης προσαρμογής της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτονόητο είναι ότι η αύξηση του αριθμού των μαθητών/τριών στη σχολική τάξη μειώνει την απολύτως κρίσιμη – ιδίως στις μικρές ηλικίες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης- δυνατότητα των εκπαιδευτικών να εστιάσουν με τη δέουσα προσοχή στις ατομικές ανάγκες, να εντοπίσουν έγκαιρα κρίσιμες δυσκολίες και ζητήματα που απασχολούν τα παιδιά, να προλάβουν την εκδήλωση βίας ή να αναγνωρίσουν πιθανές ενδείξεις κακοποίησης/παραμέλησης, να διαθέσουν χρόνο για την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης. Παράλληλα, είναι αναμφίβολο ότι ο συνωστισμός σε μία αίθουσα περισσότερων μαθητών/μαθητριών, μεταξύ των οποίων σημαντικός αριθμός παιδιών που αντιμετωπίζουν συχνά σοβαρά προβλήματα ένταξης με ή και χωρίς την αναλογούσα κατά τις αντίστοιχες γνωματεύσεις υποστήριξη από εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης-συνεκπαίδευσης, μπορεί να υποβαθμίζει το εκπαιδευτικό έργο και να δυναμιτίζει την καθημερινότητα του σχολείου, να οδηγεί σε αύξηση των εντάσεων και σε εκδηλώσεις βίας μεταξύ μαθητών/τριών αλλά και με εμπλοκή ενίοτε των λοιπών μερών (γονέων, εκπαιδευτικών κ.λπ.). Ενδεικτική αναφορά στις δυσχέρειες που αναφέρουν ήδη σχολικές μονάδες, στις οποίες έλαβαν χώρα συγχωνεύσεις τμημάτων, γίνεται στη συνέχεια».

Τα παραπάνω, αποτελούν πλήρη επιβεβαίωση των θέσεων μας.

Διεκδικούμε:

- Ανάκληση των αποφάσεων συγχώνευσης τμημάτων και των αποφάσεων που αναστέλλουν την κατάτμηση τμημάτων.
- Να γίνουν δεκτά όλα τα αιτήματα των σχολείων για κατατμήσεις (διχοτομήσεις - τριχοτομήσεις με παιδαγωγικά κριτήρια).
- Μαζικούς διορισμούς μόνιμων εκπαιδευτικών με βάση τις πραγματικές ανάγκες των σχολείων και τις θέσεις του Κλάδου.
- Τη μείωση του διδακτικού ωραρίου των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε όλα τα ολιγοθέσια νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία, ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας τους κατ' αναλογία με ότι εφαρμόζεται σε όλες τις πολυθέσιες σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ώστε να υπάρχει πραγματικά ενιαίο ωράριο για, με απώτερο στόχο την εξίσωσή του ωραρίου τους με αυτό των εκπαιδευτικών της Β/θμιας εκπαίδευσης.
- Τον συνυπολογισμό στο διδακτικό χρόνο της υποδοχής - αποχώρησης και του διαλλείματος όσον αναφορά τους/τις νηπιαγωγούς, οι οποίοι/ες δεν επιτηρούν απλά τους μαθητές, αλλά διδάσκουν συγκεκριμένες δεξιότητες και απαιτείται επαυξημένη προσοχή.
- 2^η νηπιαγωγό σε κάθε τμήμα νηπιαγωγείου
- Επιπλέον εκπαιδευτικό ανά πολυθέσιο Δημοτικό Σχολείο (και ανά ομάδες ολιγοθεσίων) για την κάλυψη έκτακτων αναγκών

- 15 μαθητές ανά τμήμα στα νηπιαγωγεία και 20 στα δημοτικά σχολεία
- Κατάργηση του ελάχιστου αριθμού μαθητών, 15 ανά τμήμα
- Υλοποίηση του νομοθετικού πλαισίου για 2 τ.μ. ανά μαθητή κατ' ελάχιστο
- Διατήρηση των μονοθέσιων, διθέσιων σχολείων που αποτελούν πνεύμονα για τα χωριά μας, δίχως ελάχιστο όριο μαθητών
- Κάλυψη των αναγκών παράλληλης στήριξης για όλους τους μαθητές/τριες. Τμήματα Ένταξης σε κάθε Δημοτικό και Νηπιαγωγείο και 20 σε μεγαλύτερα σχολεία, καμιά αναστολή 2ου τμήματος Ένταξης όπου υπήρχε.
- Ολοήμερο σχολείο για όλα τα παιδιά με βάση τις θέσεις του κλάδου.
- Τη συνυπηρέτηση στην ίδια ή όμορη ομάδα σχολείων για όλα τα ζευγάρια εκπαιδευτικών.
- Πρόγραμμα κοινωνικής κατοικίας για να μπορούν τα νέα ζευγάρια να βρίσκουν αξιοπρεπή στέγαση με χαμηλό ενοίκιο.
- Περαιτέρω μείωση φορολογικών συντελεστών για οικογένειες με παιδιά.
- Καθολική πρόσβαση σε παιδικούς και βρεφονηπιακούς σταθμούς , δωρεάν για όλα τα παιδιά των εκπαιδευτικών.
- Παρεμβάσεις υπέρ της εργαζόμενης μητέρας ώστε να γίνει η μητρότητα περισσότερο συμβατή με την εργασία.